

i sota la influència de *delícia*, en el S. XIX el matís de 'encisament, semiconsociència complaent i desassenyada': «al sentir-se deslligat, lo nen cessà de plorar y estirà sos membres ab emperesit *deliquiu*», Noller, *La Papallona*, 143; i fins 'delícia, summa fruïció' (cites de Costa Ll. i Noller en *AlcM* aprovat pel *DFa.*); *deliquiós*.

Relinquir [1417, StVicentF], llatínisme que no ha quedat, pres del ll. *relinquere* 'deixar'. *Reliquia*, pres del ll. *reliquiae*, -arum, 'deixalles, restes', que s'ha usat sempre poc o molt, i que ja trobem en doc. de 1403 i en el *Tirant de Galba*; en el sentit de 'deixalles o relíquies d'un sant' ja en Muntaner; d'ací *reliquier* [1356; i popularment *relliquier*, encara en rondalles de Verdaguer] o *reliquiari* [tercer quart o fi S. XIV: Cròn. del Cerimoniós; JoMartorell, etc.], també han tingut curs les variants *reliquari* (c. 1420) o *relicari* (forma que es rebutja com a deguda a influència castellana) i *rellicaire* de vegades metatitzat en *requillaire*, usat en el sentit de 'joiell que regala un galant' (veg. l'exemple del nostre romancer que cito en el *DECH*, DELITO). *Reliquiari* on *Curial* posa una carta de Güelfa (*NCl.* I, 91). El que pretextaven portar els bandolers, com excusa per poder-se treure una pistola (MilàF, *Romllo.*, 109.17, 119.9); *reliquiaris* per guardar relíquies religioses, nou exs. des de 1348, *InvLC*; *reliquer* (i -quiarium), indret en el cementiri, 1265, 1530, ibidem; *al rēliké*, indret damunt del poble de Serrallonga, 1960.

Del gr. *λείπω* 'jo deixo', germà del ll. *linquere* 'deixar', s'ha extret l'element prefixat de compostos científics *lipo-*: *lipograma*, -gramàtic; *lipotímia*. D'ací també *paralipòmens* (que ha tingut certa difusió catalana sobretot des dels *Paralipòmena* de J. Margarit, †1484, ed. 1545, en el títol *Paralipomenon Hispaniae*, el mot figura en genitiu), gr. *παράλειπόμενα* 'coses deixades de costat, coses que han restat', participi passiu neutre plural del gr. *παράλειπω* 'deixo de banda'.

1 Desclot, 141b, i sis cites des de 1311, *InvLC*.

Deliment, V. *delir* *Delimitació*, *delimitar*, V. *límit* *Delineació*, *delineant*, *delinear*, V. *línia* *Delingir*, V. *guerxo* *Delingle*, no és de creure que hagi estat nom comú amb el significat de 'vailet', com es pot deduir d'*AlcM*, més versimblant que *el petit de l'Ingle* es refereixi al llogaret de l'Inglà a la batllia de Bellver (baixa Cerdanya) *Delinqüència*, *delinqüent*, *delinqüidor*, *delinquir*, V. *delicte* *Deliquiescència*, *deliquiescent*, V. *líquid* *Deliqui*, V. *delicte*

DELIR, 'esborrar, destruir, anorrear' ant., d'on figuradament el significat modern de *delir-se* 'consumir-se de desig vehement', del ll. DELÈRE 'esborrar, anihil·lar'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

En el significat antic és ja molt freqüent en Llull (cites en *DAG*. i *AlcM*) i en les *VidesR*, sobretot per 'esborrar, anullar': «enayxi *deli* les peades de tota mondanal afeció», «lo teu pecat às *delit*», f° 224v1, 187r2; també 'destruir, fer sucumbir': «com tu nos

ages gequits *delir*», f° 182r2. Segueix havent-n'hi molts testimonis en els escriptors dels altres segles medievals: si bé sobretot com a mot de l'estil poètic o noble i solemne, o en usos tècnics: «e dels passats *deliu* tots llurs escrits» en Ausiàs (*NCl.*, 22.2, cf. Joan Fuster, *RevValFil.* VI, 20); «mas recort-vos, per Déu, de mi-us sovingua / de la dolor que sofrir e-m *deleix*», c. 1460, Fc. Oliver: 1 subjecte *la dolor*, transitiu, 'm'aniquila'. En prosa tècnica: «planxa de plom, ligada estretament sobre les grànols, *delex* aquelles», a. 1466, en el receptari valencià de Micer Joan (*BABL* VII, 415). L'acc. moral i figurada 'consumir-se d'ardor o desfici (per una cosa)' és sobretot un descabdellament modern, que a penes apareix a l'E. Mitjana. De tota manera ja en trobem un cas en Arnau Marc, poeta de c. 1400, probablement de la família d'Ausiàs i els altres poetes Marc: «Si m'avets tolt, Amor, del tot lo sen / --- / què val a mi vostre senyorejar, / --- / d'on suy en punt que muyre ses tardar; / ay, e què-us par? / per ben amar, / *delesch* tan fort, ab falta de mercè, / que no vey clar / qu'un pauch forçar / se laix per vós, pus de mi no-l sové». 2 És ja intransitiu, no reflexiu, com avui sovint entre els mallorquins: «vós estàveu a Montjuïc --- jo, criatura impotent, obscura, *dalia*, des de lluny, per la vostra sort, que era, en fi, la sort del meu esperit», Gabriel Alomar, carta a PCoromines, 7-VI-1907 (*Diaris i Re. de P. C.* I, II, n. 121); «la bella pinya --- ens lliurava el tresor que tant *deliem*: aquells pinyons granats», Ma. A. Salvà (*El Retorn*, 1934, p. 40); i no és un ús estrany al Princ.: «axò de dir-me que sóch hermosa, y *dalis* darrera meu, agenollar-se'm als peus, és molt fàcil de fer», Feliu i Codina, a. 1875, *La Dida*, p. 67.

Cert no és això la cosa corrent avui ni l'etimològica: es partí de *delir-se* 'consumir un a si mateix' i aquest és encara l'ús, sinó únic, enormement predominant, almenys en el català central, el que posa com a norma el *DFa.*, el de les frases quotidianes «se *daleix* per jugar, per parlar: rabia por jugar, etc.» (*DBal.*), i el que exemplifica *AlcM* en la major part de les seves autoritats; però l'altre el trobem també en d'altres escriptors notables de la part meridional del cat. or.: «los homes són com les criatures --- *delexen* per nosaltres y no paren fins a malmetre'ns», «*dalia* de cor per veure'l lliure», Noller (*Pap.*, 184, *Vilaniu*, 315), «tots los que entervénian a la casa --- tots *dalian* per ell», EmVilanova (*Del meu tros*, 112). L'altra construcció és la que ens és familiar a la major part: «el meu pare i la meua mare ja 's *daleixen* de conèixer-la», PCoromines (*Cartes de Prometage*, 2-VIII-1900).

Tot i que en conjunt l'accepció etimològica i material 'anorrear' s'ha de considerar avui antiquada, no deixà de restar-ne record en els més coneixedors: «si per *delir* l'Atlàntida del firmament rompesen / les aygues tenebroses ---», escrivia Verdaguer en l'original de la versió definitiva de l'epos (a. 1877), però potser van aconsellar-li que evités aquest arcaisme, car en l'edició de 1877 apareix substituït per *anorrear* (i més en l'ed. de 1878).

L'aparent parentiu amb *DELER* i amb *DELIT*